

Потпуковник МИЛИВОЈЕ МАКСИМОВИЋ

ЈОШ НЕШТО О ОРГАНИЗАЦИЈИ САДЕЈСТВА НА ЗЕМЉИШТУ

Иако је о организацији садејства на земљишту изашло неколико чланака у нашим војним часописима, ипак је то питање остало неријешено, јер се изнета мишљења у досадашњим чланцима разликују једно од другог, а вјероватно да постоје и друга, која се донекле разликују од оних која су већ изнета.

Прије но што се пређе на излагање суштине самог питања: како и када треба организовати садејство на земљишту (тј. када општевојни командант, као организатор садејства родова војске и свих потчињених јединица, треба да изађе на земљиште и да организује садејство), треба размотрити суштину командантског рекогносцирања и циљ који се при томе поставља општевојном команданту.

Командантско рекогносцирање (које је теориски добро и детаљно обрађено, и које се изводи после доношења претходне одлуке по карти, или без доношења претходне одлуке, што зависи од расположивог времена) општевојни командант може вршити само са својим штабом¹⁾ или са официрима свога штаба, потчињеним старешинама и старешинама подржавајућих и садејствујућих јединица.

У првом случају (који ће се ређе или врло ријетко примјењивати), најважније је да општевојни командант провјери правилност своје претходне одлуке, првенствено у погледу земљишта и карактера непријатељске одбране.

У другом случају (који ће бити најчешћи), поред провјере, допуне и исправки претходне одлуке, општевојни командант прецизира и детаљнише задатке потчињеним јединицама и родовима војске у присуству њихових старјешина, тј. у најјаснијој и најконкретнијој форми опредељује ко, које и какве задатке има да изврши.

На крају командантског рекогносцирања издаје се усмена борбена заповијест која, уствари, садржи оно што се као најважније у процесу рекогносцирања утаничило, тј. дефинитивно одлучило. Том приликом, поред своје коначне одлуке, општевојни командант даје

¹⁾ Важи за стрелачки пук и више јединице.

податке о непријатељу, постављеном задатку од стране претпостављеног и о задацима сусједа.¹⁾

Према томе, општевојни командант на основу дубоког и детаљног схватања задатка, правилне процјене свих елемената који утичу на доношење одлуке, савјетовања и провјеравања, доноси своју коначну одлуку у циљу најуспешнијег извршења претстојећег борбеног задатка. Ово је било потребно истаћи ради доцнијег излагања „организације садејства“, да би се оштрије уочили неки моменти који су од значаја за ово питање.

Општевојни командант врши организацију садејства на земљишту (било да се садејство организује истовремено са командантским рекогносцирањем или после њега са основним циљем да што боље утаничи и прецизира ко, с ким, куда, како и када има да изврши конкретно и детаљно постављене (чак и добро схваћене) задатке, да све садејствујуће старјешине правилно схвате општи — заједнички задатак и важност извршења свог задатка у односу на друге јединице и општи задатак као цјелину. То значи да циљ (односно суштина) организације садејства не би био „да садејствујуће старјешине још једном и до детаља схвате свој задатак“, нити „да садејствујуће старјешине усвоје и провере све детаље свог задатка“, или „да схвате цјелину задатка“. Не оспоравам да ће се тежити да се све то, па и још много више, постигне, али то није главно нити циљ садејства. Основно је, као што је већ речено, да се свакој јединици и роду војске понаособ укаже пут и начин извршења задатка, да се одреди вријеме почетка и завршетка појединих задатака и постигне јединствено схватање у погледу извршења борбеног задатка као цјелине.

Пошто старјешине долазе на организацију садејства (када се организује посебно од командантског рекогносцирања) са већ донесеним својим коначним одлукама (које су, као што сам већ подвукао, донесене на основу свестране и детаљне анализе свих елемената), онда не би било тешко доказати да би тако одвојена организација садејства била сувишна, ако би се поново излазило на земљиште ради „провјере и схватања својих задатака“ итд., тим прије што у рату скоро никада нема времена на претек.

Из напријед изнесеног јасно је да се и на командантском рекогносцирању и на организацији садејства обавља једна те иста радња (ради се о истим задацима), која у себи садржи два елемента, наиме, ради се о једној нераздвојној цјелини, која је (тек као таква цјелина) срж и темељ читавог организационог процеса у припремном периоду за један борбени задатак, а у исто вријеме и основа при руковођењу бојем, бар за први дан (боја). Суштинска разлика између та два елемента је очевидна, али је разлика по мјесту и времену про-

¹⁾ По мом мишљењу, борбена заповијест (усмена и писмена) није исто што и коначна одлука, како се то обично мисли. Борбена заповијест садржи коначну одлуку, али се у борбеној заповијести износи и они елементи који су потпуно независни од коначне одлуке (непријатељ, задатак јединице по одлуци претпостављеног, задаци и дејства сусједа), док коначна одлука, у великој мјери, зависи од тих елемената.

извољно створена, јер она, као што ћемо даље видјети, може али и не мора постојати. Погрјешно је произвољно створити „разлику” између командантског рекогносцирања и организације садејства на земљишту, да би се последице тога та иста „разлика” наводила као доказ различности тих двају елемената, а поготову ако се ради баш о мјесту и времену одакле ће се и када организовати садејство. Мени се чини да су та два елемента међу собом тако везани, да би један без другог били безвриједни, као што би, на примјер, ударна опруга и ударац код оруђа били бесмислени једно без другог иако између њих постоји и суштинска разлика (само не по „мјесту и времену”). Према томе, сматрам да је неправилно категорички тврдити да је организацију садејства немогуће вршити у исто вријеме кад и командантско рекогносцирање, или да се садејство обавезно мора организовати у исто вријеме када и командантско рекогносцирање. Организација садејства, нарочито код тактичких јединица, треба да се обавља у процесу командантског рекогносцирања (у неким случајевима чак и мора, што зависи од краткоће времена), али је пожељно да се организација садејства изврши 10 до 20 часова после командантског рекогносцирања (ако то расположиво вријеме дозвољава).

Ако се располаже „нормалним” временом, онда командантско рекогносцирање и организацију садејства код тактичких јединица не треба раздвајати ни по мјесту ни по времену. У том случају, општевојни командант, додјељујући задатке јединицама и родовима војске, у исто вријеме организује и садејство, тј. указује начин и вријеме извршавања тих задатака. Међутим, командант може најприје да изда све задатке потчињенима са једне радне тачке, а последице да организује садејство, или да даје задатке и организује садејство по периодима боја, итд.

Овакав начин организације садејства користан је због тога што потчињене старјешине једновремено добијају све што им је потребно за правилно доношење коначне одлуке и израду свих планова и документације и што се добија у времену, које је у већини случајева драгоцјено, те се даје могућност нижим (мањим) јединицама за дужу, а, према томе, бољу и успјешнију припрему и организацију. Треба истаћи да ће општевојни командант, у оваквом случају, својим потчињеним командантима (командирима) скоро увијек дати бар три основна елемента коначне одлуке, тј. правац главног удара, борбени поредак и ближи и следећи задатак.

У овом случају, општевојни командант, последице издавања у-смене борбене заповијести, у погледу садејства, даје допунска наређења јединицама и родовима војске унутар своје јединице имајући већ у то вријеме у виду цјелину борбеног задатка.

Иако се последице овога израђују сви планови, па и планска таблица боја (односно план одбране), организација садејства може и треба даље да се утаначава, провјерава и допуњава у периоду „контроле и помоћи” од стране садејствујућих старјешина при свакодневном додиру.

Ако се има више времена на расположењу, без обзира да ли се ради о тактичкој или оперативној јединици, онда би посебни излазак на земљиште, у циљу организације садејства, био јако користан и потребан из следећих разлога:

— што би потчињене старјешине могле до детаља да проуче и потпуно схвате не само задатак својих јединица, него и задатке и дејство више јединице и сусједа, и што би већ имале своје коначне одлуке, тако да би се сва пажња могла сконцентрисати на само садејство, тј. на начин извршавања задатака и постигнуће јединствених погледа о свима питањима која су у вези са задатком;

— што би еви планови потчињених јединица били готови (или бар пројектовани), тако да би општевојни командант могао лакше, правилније и детаљније да организује садејство, размотри, оцјени и одобри поједине планове потчињених јединица, и

— што потчињене старјешине могу дати много више корисних и умјесних предлога у погледу садејства.

Састав групе и радне тачке могу бити исти као и код командантског рекогносцирања или друкчији, о чему одлучује општевојни командант, руководећи се датом ситуацијом и циљем који се жели постићи за вријеме поновног изласка на земљиште.

При оваквој организацији садејства на земљишту треба имати у виду: да се на командантском рекогносцирању морају додиривати и извјесна питања садејства, а при организацији садејства поновити неки важнији задаци и питања која су била детаљно утаначена на командантском рекогносцирању, тако да се никаква оштра подвојеност не може нити смије поставити.

Пошто се досадашње излагање заснивало на ратним условима и околностима, укратко ћу се осврнути и на питање: како и када треба да се изводе занимања организације садејства на земљишту у мирнодопским условима у војним школама и јединицама.

Иако се тежи да се мирнодопска обука што више прилагоди ратној стварности, ипак постоје извјесне границе које се не смију прећи, јер би то могло више да штети него да користи самој настави.

По моме мишљењу, много је корисније да се занимања из организације садејства одвајају од командантског рекогносцирања (а нарочито при проради задатака од пука па навише), а ево због чега:

1) ако се на командантском рекогносцирању истовремено изводи и организација садејства, онда присутни много лакше памте задатке јединица и родова војске, јер су „опипљивији“ и рељефније изражени него начин њиховог извршења, који се често губи у мноштву задатака, а самим тим садејство се запоставља и добија мању важност;

2) више пута и сам наставник, а поготову слушаоци, не учева разлику која стварно постоји између та два елемента једнаке важности (рекогносцирања и садејства), тако да их често помијеша и недовољно истиче одговарајућу важност сваког од њих посебно;

3) за вријеме мира човјек се тешко преноси у ратну ситуацију, која би га натјерала да проналази најбољи начин извршења свога борбеног задатка, тако да и нехотично сматра да је важније правилно постављење задатака, него начин њиховог извршења, и

4) слушаоци, обично, много боље и правилније одређују правац главног удара и ближи и следећи задатак, него што постројавају борбени поредак, изражавају идеју маневра и врше расподјелу средстава. Другим ријечима, већа се пажња обраћа додјељивању задатака него правилном проналажењу начина да се ти задаци успјешно изврше.

Ако би се ова занимања одвојила, правилно и добро обрадила (нарочито у погледу њихове повезаности — нераздвојности) истичући при командантском рекогносцирању задатке, а при организацији садејства начин њиховог извршења и њихову једнаку важност, онда би се добила потпуна слика и једног и другог, па и обојег као цјелине.

Закључак:

Командантско рекогносцирање и организација садејства на земљишту уствари су једна нераздвојна цјелина и најважнији дио читавог организационог процеса у припремном периоду боја (операције).

Организација садејства на земљишту може се вршити у исто вријеме када и командантско рекогносцирање, а може и одвојено, што зависи од расположивог времена за припрему, дате ситуације и величине јединице.

Организацију садејства на земљишту као занимање у војним школама и јединицама треба изводити одвојено од командантског рекогносцирања (у задацима од пука навише).